

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (sprawozdawca)

Protokolant Dominika Izdebska

przy udziale prokuratora Jerzego Kopcia del. do Prokuratury Krajowej
w sprawie R.S.

skazanego za czyn z art. 156 § 3 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej,

na rozprawie w dniu 13 marca 2025 r.,

kasacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 31 maja 2023 r., II AKa 487/22,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 września 2022 r., XVIII K 290/21,

1. na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k.

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi

Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania;

2. zarządza zwrot uiszczonej opłaty od kasacji.

Tomasz Artymiuk Paweł Wiliński Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 września 2022 r., XVIII K 290/21, R.S. został uznany za winnego czynu z art. 156 § 3 k.k., za który wymierzono mu karę 10 lat pozbawienia wolności, jak również został uniewinniony od popełnienia czynu z art. 233 § 1a k.k. Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, dowodów rzeczowych oraz kosztów procesu.

Apelację od tego wyroku wniósł wyłącznie obrońca oskarżonego, który zaskarżył go w części obejmującej rozstrzygnięcie co do czynu z art. 156 § 3 k.k. i zarzucił:

„I. na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść wyroku, tj.:

1. naruszenie art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. polegające na błędach w logicznym rozumowaniu i oparciu istotnych ustaleń Sądu na następujących faktach, w rzeczywistości nieudowodnionych:

- oskarżony nie zawiadomił Policji, pomimo że jest udowodnione, że oskarżony dzwonił na nr alarmowy 112, który jest wspólnym numerem służb ratunkowych, w tym Policji,
- oskarżony zatarł ślady krwi, pomimo, że oskarżony nie usunął śladów krwi, gdyż jak zeznał ratownik medyczny R.D. przy głowie pokrzywdzonego była strużka krwi, a zaschnięta krew była widoczna również w okolicach nosa i ust, nadto takiej interpretacji nie potwierdza analiza filmów i fotografii znajdujących się w aktach,
- oskarżony był w domu kilkadziesiąt minut przed tym jak zadzwonił po pomoc medyczną, pomimo że z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy wynika, że zasięg omawianej w uzasadnieniu wyroku stacji BTS to 9 km, a oskarżony, zanim wszedł do domu, siedział jeszcze dłuższy czas w samochodzie przeglądając w telefonie F. i Y., jak miał w zwyczaju, co zostanie udowodnione nowymi dowodami w sprawie,
- oskarżony nie był zainteresowany, by jego bratu została niezwłocznie udzielona pomoc medyczna, pomimo tego, że z treści nagrania rozmowy oskarżonego z numerem alarmowym 112 wynika, że dopominał się on przyjazdu karetki,

niecierpliwie dopytywał, czy już jedzie, miał pretensje do operatora za opieszałość, powtarzał, że brat leży w kałuży krwi, że nie może oddychać, wcześniej zaś prosił S.S. o pomoc w wezwaniu karetki, bo jego brat pluje krwią,

- należy wykluczyć, że obrażenia ciała S.S. powstały bez udziału w ich powstaniu oskarżonego, pomimo tego, że z innych dowodów, którym Sąd dał wiarę wynika, że dom i furtka nie były zamykane na klucz, więc do domu w sytuacji nieporadności popadaczkowej S.S. mógł wejść każdy, zaś na obecność osób trzecich wskazuje zniknięcie z domu 700 zł, kradzież samochodu O., dziwne zachowanie kierowcy czarnego samochodu stojącego pod domem – jak zeznała A.S., której Sąd dał wiarę w całości,

- obrażenia spowodował R.S., pomimo że czas powstania tych obrażeń, ich rozległość, prawdopodobny sposób powstania w wyniku uderzeń tępym przedmiotem lub kopania, w zestawieniu z dotychczasowymi rękoczynami pomiędzy braćmi i ich skutkami, a przede wszystkim – ściśle alkoholowym podłożem konfliktów, faktem trzeźwości pokrzywdzonego i utrwalonym na filmach spokojnym zachowaniem oskarżonego i pokrzywdzonego – nie dają logicznych, ani opartych o doświadczenie życiowe podstaw do takiego ustalenia Sądu,

2. naruszenie art. 7 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. poprzez oparcie istotnych ustaleń faktycznych Sądu na wewnętrznie sprzecznej i niejasnej opinii biegłej, wg której pęknięcie czaszki (szczelina złamania) pokrzywdzonego powstało wskutek doznanych urazów, podczas gdy przywołane na stronie 8 opinii badanie przedoperacyjne TI głowy wprost stanowi *„Kości mózgowiczaszki i kręgosłupa szyjnego bez uchwytnych szczelin złamania”*,

3. naruszenie art. 170 § 1 ust. 3 k.p.k. polegające na oddaleniu na rozprawie w dniu 11 marca 2022 r. wniosków dowodowych obrońcy o:

- przesłuchanie świadków A.N., G.K., Ł.Z., M.Z. jako nieprzydatnych do stwierdzenia dowodzonych nimi okoliczności,
- z nagrania kamery zlokalizowanej przy ul. [...] w R.,
- z nagrania przy sklepie spożywczo-przemysłowym w R.,
- z zabezpieczenia przez Policję komputerów osobistych, telefonów należących do S.S. znajdujących się w jego domu przy [...] w R.,

co mogło doprowadzić do błędnego ustalenia stanu faktycznego, szczególnie wobec poszlakowego charakteru procesu,

4. naruszenie art. 170 § 1 ust. 2 k.p.k. polegające na oddaleniu na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2022 r. wniosków dowodowych obrońcy o:

- przesłuchanie świadka A.S., jako że wg Sądu nie miał on informacji o przebiegu zdarzenia, a nadto fakt skonfliktowania z oskarżonym nie ma znaczenia dla sprawy, co mogło doprowadzić do błędnego ustalenia stanu faktycznego, co do sprawcy obrażeń S.S., szczególnie wobec poszlakowego charakteru procesu,

5. naruszenie art. 170 § 1 ust. 2 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. polegające na oddaleniu na rozprawie w dniu 11 marca 2022 r. wniosków dowodowych obrońcy o powołanie biegłego z zakresu połączeń telekomunikacyjnych celem ustalenia w oparciu o dane BTS miejsca przebywania oskarżonego i zmarłego brata od 17 czerwca do 19 czerwca 2021 r., co doprowadziło do błędnego ustalenia stanu faktycznego, że oskarżony znalazł się w domu kilkadziesiąt minut przed wezwaniem pomocy medycznej do brata,

6. naruszenie art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zeznań J.D., poprzez nieuzasadnione danie wiary obciążającym oskarżonego zeznaniom tego świadka, że oskarżony poinformował go, że widział brata pijanego leżącego we krwi, pomimo tego, że świadek paląc papierosa w bezpośredniej bliskości domu nie widział, by oskarżony wchodził do tego domu, a nadto S.S. nie mógł być pijany ok. 20-tej w piątek, bo byłoby to sprzeczne z istotą padaczki alkoholowej i badaniami krwi wykonanymi w szpitalu przy [...], a także nie sposób przyjąć, że tak wyrachowany człowiek, jak określa go Sąd I instancji, powołałby świadka, który jednoznacznie go obciąży,

7. naruszenie art. 7 k.p.k. przez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny wyjaśnień oskarżonego w zakresie, w którym Sąd nie dał im wiary, a mianowicie, co do wyjaśnień, że nie miał on w tym czasie konfliktu z bratem i nie doszło do rękoczynów, że oskarżony niezwłocznie po tym jak wrócił do domu w sobotę ok. godz. 6.50 i niezwłocznie zadzwonił po karetkę, które to wyjaśnienia są konsekwentne, logiczne i nie znajdują – wbrew twierdzeniu Sądu – dowodu przeciwnego w danych logowania BTS, zeznaniach A.S., dokumentacji medycznej,

przebiegu poprzednich konfliktów, a zatem w tym zakresie winny być uznane za wiarygodne,

II. w konsekwencji obrazy ww. przepisów postępowania również błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wadliwym przyjęciu, że oskarżony działając z zamiarem wytworzenia sytuacji, która zmusi brata do podjęcia leczenia przeciwalkoholowego, stosował wobec niego przemoc w postaci licznych uderzeń w różne części ciała, w tym w głowę, czym spowodował u brata obrażenia, w tym pęknięcie czaszki, które najpierw doprowadziły do choroby realnie zagrażającej życiu, a następnie wskutek nieudzielenia mu pomocy – śmierci, co doprowadziło w konsekwencji do bezpodstawnego skazania oskarżonego za czyn z art. 156 § 3 k.k., podczas gdy brak jest bezpośrednich dowodów sprawstwa, a dowody pośrednie są w istocie nieudowodnione”. Skarżący wniósł o zmianę wyroku Sądu I instancji w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie oskarżonego również co do czynu z art. 156 § 3 k.k. W apelacji zawarto także wnioski dowodowe.

Wyrokiem z dnia 31 maja 2023 r., II AKa 487/22, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczoną wobec oskarżonego karę pozbawienia wolności obniżył do 5 lat, a w pozostałym zakresie utrzymał go w mocy.

Kasację od całości wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanego i zarzucił:

„I. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 5 § 2 k.p.k.:

- w sposób bezpośredni w związku z przeprowadzonym przez Sąd Apelacyjny postępowaniem dowodowym i przesłuchaniem biegłej sądowej na rozprawie apelacyjnej oraz faktycznym rozstrzygnięciem przez Sąd Apelacyjny niedających się usunąć wątpliwości powstałych w trakcie tego przesłuchania na niekorzyść oskarżonego,

- w sposób pośredni poprzez akceptację faktu, że już Sąd Okręgowy winien na podstawie dotychczasowej opinii biegłej powziąć uzasadnione wątpliwości co do ustaleń faktycznych dotyczących mechanizmu powstania obrażeń,

II. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierozważenie przez Sąd odwoławczy wniosków i zarzutów wskazanych w apelacji,

co do naruszenia przez Sąd I instancji art. 7 k.p.k. 410 k.p.k. przez następujące błędy rozumowania:

- że oskarżony nie był zainteresowany, by jego bratu została niezwłocznie udzielona pomoc medyczna, pomimo tego, że wskazane w zarzucie okoliczności wskazują na wolę uzyskania pilnej pomocy,

III. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niedostateczne rozważenie przez Sąd Apelacyjny wniosków i zarzutów wskazanych w apelacji o naruszeniu przez Sąd I instancji art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. w stosunku do następujących błędów rozumowania:

- że oskarżony był w domu kilkadziesiąt minut przed tym jak zadzwonił po pomoc medyczną, pomimo że dowód, na którym oparł się Sąd Okręgowy daje pewność jedynie tego, że oskarżony przebywał w promieniu 9 km od wskazanej stacji BTS, nadto Sąd nie rozważył realnej wersji alternatywnej w stosunku do przedstawionej przez Sąd I instancji,

- że należy wykluczyć, że obrażenia ciała S.S. powstały bez udziału w ich powstaniu oskarżonego; Sąd Apelacyjny rozważając ten zarzut nie uwzględnił treści opinii biegłej sądowej, a także podniesionej okoliczności, że dom w R. i furtka nie były nigdy zamykane na klucz (zepsuty zamek), więc do domu mógł wejść każdy, a na obecność osób trzecich wskazywać mogą okoliczności, o których zeznała A.S.; tej realnej wersji alternatywnej Sądy logicznie nie rozważyły i nie wykluczyły,

- że obrażenia spowodował R.S., pomimo że dotychczasowe rękoczynty pomiędzy braćmi nigdy nie miały nawet zbliżonych następstw; ich konflikt miał podłoże ściśle alkoholowe, zaś w tym przypadku S.S. był trzeźwy;

IV. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 9 k.k. w zw. z 156 § 3 k.k. poprzez nierozważenie przez Sąd Apelacyjny zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych w zakresie zamiaru towarzyszącego przypisanemu oskarżonemu czynowi,

V. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 k.p.k. i art. 447 § 1 k.p.k. w zw. z art. 158 § 3 k.k. poprzez niezrealizowanie przez Sąd II instancji obowiązku pełnej kontroli

prawidłowości zaskarżonego wyroku na kanwie środka odwoławczego wniesionego przez oskarżonego co do winy, co nie tylko uprawniało, ale i obligowało Sąd odwoławczy do przeprowadzenia kontroli zaskarżonego wyroku w całości, w szczególności pod kątem prawidłowości opisu czynu przypisanego i jego kwalifikacji prawnej;

VI. rażące naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierozważenie przez Sąd Apelacyjny zarzutu wskazanego w apelacji, tj. naruszenia art. 7 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. poprzez oparcie istotnych ustaleń faktycznych Sądu odwoławczego na wewnętrznie sprzecznej i niejasnej opinii biegłej, wg której pęknięcie czaszki (szczelina złamania) pokrzywdzonego, powstało wskutek doznanych urazów, podczas gdy przywołane na stronie 8 opinii badanie przedoperacyjne TK głowy wprost stanowi „Kości mózgowiczaszki i kręgosłupa szyjnego bez uchwytnych szczelin złamania”, a których to wątpliwości biegła przed Sądem Apelacyjnym w pełni nie wyjaśniła”. Skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego oraz uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w zaskarżonej przez obrońcę apelacją części i uniewinnienie skazanego od zarzucanego mu czynu, jako że skazanie jest oczywiście niesłuszne.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Postanowieniem z dnia 10 lipca 2024 r., II KK 205/24, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną.

Następnie, na skutek sygnalizacji obrońcy skazanego, postanowieniem z dnia 20 listopada 2024 r., II KO 134/24, Sąd Najwyższy, z uwagi na nienależytą obsadę Sądu Najwyższego rozpoznającego kasację obrońcy skazanego, polegającą na orzekaniu przez ten Sąd z udziałem sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3; dalej: ustawa nowelizująca KRS), w trybie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wznowił postępowanie kasacyjne w sprawie o sygnaturze akt II KK 205/24, uchylił postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2024 r., II KK 205/24 o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej

przez obrońcę skazanego R.S. i przekazał ją do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym.

Na rozprawie w dniu 13 marca 2025 r. obrońca skazanego argumentował, że w sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza w postaci nienależytej obsady Sądu Apelacyjnego w Warszawie ze względu na udział w składzie orzekającym SSA X. Y. oraz SSA X.1 Y.1. Powołując się na tę okoliczność obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Prokurator przyłączył się do wniosku obrońcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się skuteczna o tyle, że doprowadziła – poza zarzutami – do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu odwoławczego z uwagi na zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nienależyta obsada sądu wynikała z orzekania przez Sąd Apelacyjny w Warszawie z udziałem SSA X. Y. i SSA X.1 Y.1, powołanych na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej KRS. Dlatego też, w oparciu o art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k., pisemne uzasadnienie wyroku zostanie ograniczone do wskazania powodów stwierdzenia okoliczności wskazanej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Odnoszenie się do zarzutów kasacyjnych jest w tych okolicznościach bezprzedmiotowe.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy jest związany uchwałą trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7). Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest nadal obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093 ze zm.) Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasadą prawną. Sąd Najwyższy konsekwentnie staje na trafnym stanowisku, że nic w tym względzie nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (tak: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21; por. także m.in.: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2023 r., II KK 489/21; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2023 r., II KK

74/22). W uchwale trzech Izb Sąd Najwyższy orzekł, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W uzasadnieniu opisywanej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie, iż sąd powszechny z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pogląd zawarty w uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego został następnie potwierdzony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22).

Istotne jest również stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie *Reczkowicz p. Polsce*. ETPCz wskazał w nim na negatywny wpływ nowelizacji ustawy o KRS na prawo stron do „sądu ustanowionego ustawą”, stwierdzając: „na mocy ustawy nowelizującej z 2017 r., która pozbawiła gremia sędziowskie prawa do powoływania i wyboru sędziów zasiadających w KRS – prawa przyznanego im przez dotychczasowe ustawodawstwo i mającego oparcie w standardach międzynarodowych – władza ustawodawcza i wykonawcza uzyskały decydujący wpływ na skład KRS [...]. Ustawa praktycznie usunęła nie tylko dotychczasowy system przedstawicielski, ale także gwarancje niezależności sądownictwa w tym zakresie. W rezultacie umożliwiło to władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, z której możliwości te władze skorzystały – o czym świadczą chociażby okoliczności towarzyszące zatwierdzaniu kandydatów na sędziów do KRS [...] (pkt 274 wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., skarga 43447/19). W późniejszym wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie *Grzęda p. Polsce* (skarga nr 43572/18)

ETPCz przyjął, że „[...] cały ciąg wydarzeń w Polsce [...] wyraźnie wskazuje na to, że kolejne reformy sądownictwa miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej, poczynawszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez przebudowę KRS i utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, po rozszerzenie kontroli Ministra Sprawiedliwości nad sądami i zwiększenie jego roli w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów” (pkt 348). Przywołane stanowisko o statusie KRS zostało podtrzymane także w innych orzeczeniach ETPCz (por. wyrok z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek p. Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19; wyrok z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. p. Polsce*, skarga nr 1469/20, wyrok pilotażowy z dnia 23 listopada 2023 r., *Wałęsa p. Polsce*, skarga nr 50849/21).

Jak wskazano na wstępie, zaistnienie w postępowaniu odwoławczym uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jest związane z orzekaniem przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w udziale SSA X. Y. i SSA X.1 Y.1. Sądy z udziałem ww. Sędziów były już poddawane testom niezależności i bezstronności, które dały wynik negatywny.

Wielokrotnie już Sąd Najwyższy stwierdzał zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z powodu orzekania przez sąd z udziałem SSA X. Y. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23; z dnia 13 marca 2024 r., II KO 151/23; z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 434/23; z dnia 18 maja 2024 r., II KK 527/23; z dnia 10 maja 2024 r., II KK 262/23; z dnia 15 maja 2024 r., II KK 58/24; z dnia 5 czerwca 2024 r., II KK 263/23; z dnia 25 lipca 2024 r., II KK 588/22; z dnia 7 sierpnia 2024 r., II KS 16/24; z dnia 2 października 2024 r., II KK 359/24; z dnia 22 października 2024 r., II KK 245/24; z dnia 19 listopada 2024 r., II KO 154/23; z dnia 25 lutego 2025 r., II KK 502/24). Sąd Najwyższy w pełni aprobuje argumentację przedstawioną w uzasadnieniach ww. orzeczeń.

Wyszczególniając kluczowe argumenty mające wpływ na wynik testu niezależności i bezstronności, należy wskazać następująco:

- rozwój kariery zawodowej SSA X. Y. uległ znacznemu przyspieszeniu od 2018 r.;
- w toku procedury awansowej Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana przepisami ustawy nowelizującej wydała uchwałę nr 981/2019 z dnia 8 listopada 2019 r., w której rekomendowała Panią X. Y. na urząd sędziego sądu apelacyjnego

w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. Na ten urząd została powołana postanowieniem Prezydenta RP z dnia 15 grudnia 2020 r., nr 1130.59.2020. W toku postępowania konkursowego uzyskała ona pozytywną ocenę sędziego wizytatora. Wśród 14 osób objętych rekomendacją KRS znalazły się osoby ocenione pozytywnie przez sędziów ewaluujących ich dorobek orzeczniczy, natomiast KRS jednocześnie nie rekomendowała kilku osób, które uzyskały oceny wyższe – wyróżniające. Pani X. Y. uzyskała jednogłośnie pozytywną opinię Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Jednocześnie, sędzia X. Y. zdecydowała się kandydować na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie mimo braku opinii Zgromadzenia Przedstawicieli Sędziów Sądu Apelacyjnego w Warszawie, które odroczyło opiniowanie kandydatów na wolne stanowiska sędziowskie do czasu rozstrzygnięcia przez TSUE pytań prejudycjalnych skierowanych przez Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny i sądy powszechne w przedmiocie wątpliwości związanych z procesem wyłaniania sędziowskich członków nowej KRS, podtrzymując swoje stanowisko wyrażone wcześniej w uchwałach z dni: 12 grudnia 2018 r., 14 maja i 26 czerwca 2019 r.;

- SSA X. Y. podpisała listę poparcia kandydata do KRS – sędziego M.M. – w ramach procedury zakończonej uchwałą Sejmu RP z dnia 6 marca 2018 r. w sprawie wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa (M.P. z 2018 r., poz. 276) – k. 111 akt SN;
- zachodzi zbieżność dat poparcia przez sędzię X. Y. sędziego M.M. do Krajowej Rady Sądownictwa oraz decyzji podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Ł.P. (a później A.D.), o delegowaniu X. Y. do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Ł.P. pismem z dnia 30 kwietnia 2018 r. delegował sędzię X. Y. na okres od 1 maja 2018 r. do 31 października 2018 r. Kolejnymi decyzjami delegację sędzi X. Y. przedłużano. Jej delegacje czasowe do Sądu Apelacyjnego w Warszawie rozpoczęły się zatem z dniem 1 maja 2018 r. i trwały do dnia 30 kwietnia 2020 r., a następnie delegacja została udzielona od dnia 1 maja 2020 r. na czas nieokreślony;
- udzielanie delegacji (od 1 listopada 2018 r. do 30 kwietnia 2019 r. oraz od 1 maja 2019 r. do 31 października 2019 r.) przez podsekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości następowało pomimo negatywnych opinii Kolegium Sądu Okręgowego w Warszawie (odpowiednio z dni: 2 października 2018 r. i 5 lutego 2019

r.) wynikających z bardzo trudnej sytuacji kadrowej w Sądzie Okręgowym w Warszawie, z czego sędzia X. Y. musiała zdawać sobie sprawę;

- decyzją Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 czerwca 2018 r. powierzono sędzi X. Y. z dniem 1 lipca 2018 r. obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, na okres sześciu lat; wcześniej, tj. w dniu 9 maja 2018 r. pozytywną opinię w przedmiocie powierzenia obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym wyraziła Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana przepisami ustawy nowelizującej;

- Sędzia X. Y. była również w latach 2016-2023 szesnastokrotnie powoływana do komisji egzaminacyjnych związanych z aplikacją radcowską i adwokacką jako przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości, w tym jako przewodnicząca komisji. Ponadto, w dniu 12 grudnia 2023 r. została powołana zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości M.W. do komisji egzaminacyjnej do przeprowadzenia egzaminu sędziowskiego w 2024 r. jako „specjalista z zagadnień konstytucyjnych oraz zagadnień ustrojowych dotyczących sądownictwa i innych organów ochrony prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, prawa Unii Europejskiej oraz problematyki międzynarodowej ochrony praw człowieka” (wskutek zmian dokonanych zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości A.B. z dnia 4 marca 2024 r. sędzia X. Y. przestała być członkiem tej komisji egzaminacyjnej – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2024 r., II KK 35/23).

Sąd Najwyższy wielokrotnie też stwierdzał, że sąd z udziałem SSA X.1 Y.1, nie jest sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 listopada 2023 r., II KK 469/22; z dnia 17 stycznia 2024 r., II KK 614/22; z dnia 31 stycznia 2024 r., II KK 124/23; z dnia 22 lutego 2024 r., II KK 289/23; z dnia 17 kwietnia 2024 r., II KK 168/23; z dnia 18 kwietnia 2024 r., II KK 434/23; z dnia 8 maja 2024 r., II KK 295/23; z dnia 14 maja 2024 r., II KK 589/22; z dnia 6 czerwca 2024 r., II KK 479/22). Kluczowym argumentem jest analiza przebiegu kariery zawodowej sędzi X.1 Y.1 i płynący z niej wniosek o braku instytucjonalnej niezależności i bezstronności:

- pani X.1 Y.1 była sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie od 2007 r. W 2018 r. była kilkakrotnie delegowana przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie do orzekania w pojedynczych sesjach II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w

Warszawie (w sumie w ciągu zaledwie 5 dni wskazanych w delegacjach). Pismem z dnia 4 sierpnia 2020 r. sędzia X.1 Y.1 zgłosiła swoją kandydaturę do uzyskania stałej delegacji do pełnienia obowiązków w II Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Jednocześnie – pomimo zwrócenia się przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie do Ministra Sprawiedliwości z prośbą o delegowanie do pełnienia obowiązków w Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie od dnia 15 października 2020 r., a najpóźniej od dnia 1 listopada 2020 r. na okres 6 miesięcy m.in. SSO X.1 Y.1 – pismem z dnia 6 października 2020 r. sędzia X.1 Y.1 złożyła rezygnację z ewentualnej delegacji do Sądu Apelacyjnego w Warszawie;

- z dniem 4 stycznia 2021 r. sędzia X.1 Y.1 została powołana do pełnienia funkcji wizytatora ds. karnych w Sądzie Okręgowym w Warszawie na okres 4 lat i na czas pełnienia tej funkcji przyznano jej dodatek funkcyjny, o czym zdecydował ówczesny prezes SO P.S. Procedura nominacyjna do pełnienia funkcji wizytatora ds. karnych miała miejsce w grudniu 2020 r., a w jej ramach pisma do Ministra Sprawiedliwości Z.Z. oraz pozytywną opinię Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie podpisywał sędzia P.S. W związku z pełnieniem funkcji wizytatora ds. karnych wskaźnik procentowy udziału w przydziale spraw określono na 25%;

- następnie Pani X.1 Y.1 zgłosiła swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie (konkurs ogłoszony w Monitorze Polskim z 2020 r., poz. 585). W tym konkursie była jedyną kandydatką, co wykluczało możliwość porównania jej kompetencji merytorycznych z innymi kandydatami. W toku postępowania konkursowego została sporządzona pozytywna ocena kwalifikacji kandydatki, której autorem był SSA X.2 Y.2. Wypada zaznaczyć, że w tej ocenie podkreślono brak wcześniejszej stałej delegacji do Sądu Apelacyjnego oraz delegowanie wyłącznie na pojedyncze sesje w 2018 r. oraz zawarto wskazanie, że „wcześniejsze orzekanie sędziego aspirującego na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie na stałej delegacji, pomimo że nie jest obowiązkowe, to jednak jest celowe i pożądane [...], bowiem pozwala na pełne zapoznanie się kandydata zarówno z charakterem spraw, jak również z obciążeniem pracą podczas orzekania w Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Orzekanie na stałej delegacji pozwala także na dokonanie bardziej wszechstronnej i pełnej oceny kandydata aspirującego na wyższe stanowisko sędziowskie w aspekcie jego

przydatności do orzekania w sądzie wyższej instancji”. W toku postępowania konkursowego Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie wyraziło formalnie pozytywną opinię co do awansu kandydatki, przy czym opinia ta została wydana następującym stosunkiem głosów: 2 głosy „za”, 0 „przeciw”, 4 „wstrzymujące się”. Po przeprowadzeniu postępowania konkursowego Krajowa Rada Sądownictwa przedstawiła Prezydentowi RP wniosek o powołanie Pani X.1 Y.1 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie – uchwała KRS nr [...] z dnia [...] 2021 r. Następnie postanowieniem z dnia [...] 2021 r., nr 1130.[...].2021, Prezydent RP powołał Panią X.1 Y.1 do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Nominację na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego pani X.1 Y.1 odebrała w dniu 10 listopada 2021 r.;

- niemal natychmiast po uzyskaniu ww. nominacji, w dniu 1 grudnia 2021 r. SSA X.1 Y.1 złożyła oświadczenie wyrażające wolę delegowania do pracy w Sądzie Okręgowym w Warszawie jako orzecznik i wizytator do spraw karnych. Prośbę tę poparł ówczesny prezes Sądu Okręgowego w Warszawie P.S., który wystąpił do Ministra Sprawiedliwości Z.Z. o delegowanie Pani X.1 Y.1 do Sądu Okręgowego w Warszawie. W piśmie Przewodniczącego II Wydziału Karnego X.3 Y.3, pod którym podpisało się także dziewięcioro innych sędziów, z dnia 7 grudnia 2021 r., sędziowie ci wyrazili zdecydowanie negatywne stanowisko co do delegowania sędzi X.1 Y.1 do Sądu Okręgowego w Warszawie. Wskazano tam na fakt, że poparcie ówczesnego prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie dla starań sędzi X.1 Y.1 jest niezasadne, nie znajduje racjonalnych, logicznych i zrozumiałych dla przeciętnego odbiorcy podstaw. Przewodniczący Wydziału wskazał, że miejscem pracy sędziego X.1 Y.1 jest Sąd Apelacyjny w Warszawie, a po otrzymaniu nominacji sędzia nie ma prawa sobie wybierać stanowiska ani miejsca orzekania. Podkreślono również wyjątkowo trudną sytuację kadrową w II Wydziale Karnym Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie niejednogłośnie negatywnie zaopiniowało wniosek Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie dotyczący wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości o wyrażenie zgody na delegowanie Pani X.1 Y.1 do Sądu Okręgowego w Warszawie. Minister Sprawiedliwości w dniu 23 lutego 2022 r. (pismo podpisała z up. Ministra Sprawiedliwości Podsekretarz Stanu K.F.)

delegował SSA X.1 Y.1 do pełnienia obowiązków sędziego w Sądzie Okręgowym w Warszawie od dnia 1 marca 2022 r. do dnia 31 sierpnia 2022 r.;

- po zakończeniu okresu delegacji sędziego X.1 Y.1, decyzją Kolegium Sądu Apelacyjnego w Warszawie, została zwolniona z rozpoznawania spraw przydzielonych do referatu w okresie delegowania. Przeciwnie temu zwolnieniu wypowiedziała się Przewodnicząca X Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Warszawie. Wskazała, że w referacie SSA X.1 Y.1, na dzień sporządzania pisma (2 września 2022 r.), znajdowało się 66 spraw. Podkreśliła, że brak jest przesłanek do zwolnienia od rozpoznawania tych spraw, jak również, że odmowa zwolnienia byłaby podyktowana dobrem wymiaru sprawiedliwości i respektowaniem wymogu sprawności postępowania. Wiceprezes Sądu Okręgowego w Warszawie przychylił się do tego stanowiska i negatywnie zaopiniował wniosek o zwolnienie Pani X.1 Y.1 z rozpoznawania spraw przydzielonych do referatu w okresie delegowania. Pomimo tego sędzia X.1 Y.1 została zwolniona z obowiązku rozpoznania spraw przydzielonych do jej referatu w czasie delegowania;

- pismem z dnia 28 marca 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie P.S. przedstawił Ministrowi Sprawiedliwości Z.Z. wniosek o przeniesienie sędzi X.1 Y.1 w stan spoczynku z dniem 1 września 2023 r. Jednocześnie w tym piśmie zostało zawarte wskazanie, że sędzia X.1 Y.1 ma do wykorzystania w sumie 75 dni urlopu wypoczynkowego (zaległego oraz bieżącego). Pismem z dnia 11 maja 2023 r. sędzia X.1 Y.1 została poinformowana przez Ministra Sprawiedliwości (pismo podpisała z up. Ministra Sprawiedliwości Podsekretarz Stanu K.F.), że z dniem 1 września 2023 r. przejdzie w stan spoczynku.

Przebieg kariery zawodowej sędzi X.1 Y.1 od 2020 r. wyraźnie obrazuje jej silne powiązania z sędzią P.S. i przedstawicielami władzy wykonawczej. Sytuacja, w której sędzia bezpośrednio po uzyskaniu awansu do sądu wyższego rzędu występuje z wnioskiem o delegowanie do sądu niższego rzędu, swojego poprzedniego miejsca pracy, jest niespotykana, zaś możliwa była wyłącznie przy wsparciu osób sprawujących określone funkcje (przede wszystkim sędziego P.S., ówczesnego prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie, a następnie Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie), a także powiązaniu z przedstawicielami władzy wykonawczej (zwłaszcza Ministrem Sprawiedliwości), którzy podejmowali decyzje relewantne z

punktu widzenia kariery zawodowej pani X.1 Y.1. Innymi słowy, gdyby nie powiązania z osobami związanymi z władzą wykonawczą taka sytuacja nie mogłaby mieć miejsca (co obrazuje chociażby wspomniane stanowisko sędziów Sądu Apelacyjnego w Warszawie). Wypada zaznaczyć, że silne powiązanie z władzą wykonawczą sędziego P.S. zostało szczegółowo opisane w uzasadnieniach wyroków, w których Sąd Najwyższy stwierdzał zaistnienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z orzekaniem przez Sąd z jego udziałem (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 grudnia 2022 r., II KK 206/21; z dnia 15 lutego 2023 r., II KK 571/22; z dnia 19 października 2022 r., II KS 32/21; z dnia 29 listopada 2023 r., II KK 363/23).

Nie można pominąć także tej okoliczności, że zgłoszenie kandydatury przez panią X.1 Y.1 do postępowania konkursowego miało miejsce już po wydaniu przez Sąd Najwyższy opisanej wyżej uchwały trzech Izb (23 stycznia 2020 r.), jak również po wydaniu przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE) wyroku w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (19 listopada 2019 r.), gdzie wskazano m.in., że suma okoliczności towarzyszących ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa po nowelizacji ustawy o KRS może prowadzić do powzięcia wątpliwości co do niezależności tego organu, biorącego udział w procedurze powoływania sędziów (pkt 142-144, ECLI:EU:C:2019:982). Co więcej, odebranie nominacji nastąpiło już po wydaniu przez ETPCz wspomnianych już wyroków w sprawach *Reczkowicz p. Polsce* i *Dolińska-Ficek i Ozimek p. Polsce*. Tym samym zarówno zgłaszając się do postępowania konkursowego, a zwłaszcza odbierając nominację, sędzia X.1 Y.1 działała z brakiem respektowania orzecznictwa krajowego i międzynarodowego w przedmiocie tzw. reform wymiaru sprawiedliwości i będących ich częścią zmian w Krajowej Radzie Sądownictwa.

Także SSA X. Y. odbierała swą nominację na Sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie po wydaniu uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego. Obie członkinie składu orzekającego w tej sprawie musiały mieć świadomość działań ówczesnej władzy wykonawczej (przede wszystkim ówczesnego Ministra Sprawiedliwości) oraz ustawodawczej i ich konsekwencji dla polskiego wymiaru sprawiedliwości, a także oceny tych działań przez trybunały międzynarodowe. Pomimo tego nie widziała żadnych przeszkód, aby w takich działaniach uczestniczyć.

Wszystkie wskazane okoliczności postrzegane wspólnie prowadzą do wniosku o braku spełnienia przez ww. sędziów standardów instytucjonalnej niezależności i bezstronności. Dlatego też zasadne jest twierdzenie, że sąd z udziałem SSA X. Y. i SSA X.1 Y.1 nie był sądem należycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

W toku ponowionego postępowania Sąd Apelacyjny będzie zobowiązany do rzetelnego rozpoznania apelacji obrońcy R.S. w składzie orzekającym spełniającym wymogi sądu bezstronnego, niezależnego i należycie obsadzonego, oraz do rozważenia kwestii, na których oparto zarzuty kasacyjne. W szczególności Sąd ten będzie miał na względzie, że ewentualne uzupełniające przeprowadzenie dowodów w postępowaniu odwoławczym skutkuje obowiązkiem dokonania oceny tych dowodów w uzasadnieniu orzeczenia, czego z naruszeniem prawa poniechał Sąd Apelacyjny w Warszawie wydając zaskarżony kasacją wyrok.

Zwrot opłaty od kasacji uzasadnia treść art. 527 § 4 k.p.k.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji wyroku.

Tomasz Artymiuk Paweł Wiliński Małgorzata Wąsek-Wiaderek

[WB]

[r.g.]